

Hospodaření na travních porostech v chráněných územích

Ivana Jongepierová & Klára Čámská, AOPK ČR

Travní porosty

přírodně kulturní památka

velká biodiverzita

Současný management z hlediska biodiverzity

1. Údržba zachovalých travních porostů
2. Obnova porostů degradovaných hnojením v minulosti
3. Obnova managementu na místech dlouhodobě neobhospodařovaných
4. Obnova luk na orné půdě

Dotační tituly AEKO – údržba

- Obecná péče o extenzivní louky a pastviny
- **Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené**
- **Horské a suchomilné louky hnojené**

- **Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené**
- **Horské a suchomilné louky nehnojené**
- Trvale podmáčené a rašelinné louky
- **Ochrana modrásků**
- Ochrana chřástala polního
- **Suché stepní trávníky a vřesoviště**
- Druhově bohaté pastviny

Zatravnění orné půdy

- běžná směs
- druhově bohatá směs
- regionální směs

Zatravnění orné půdy podél vodního útvaru

- běžná směs
- druhově obohacená směs
- regionální směs

Program rozvoje venkova na období 2014–2020:

Povinné použití ve velkoplošných ZCHÚ a ochranných pásmech NP na půdách:

- silně a mírně erozně ohrožených
- podél vodních útvarů
- v ochranných pásmech vodních zdrojů

Kompromis mezi běžnými komerčními směsmi a regionálními
v případech, kdy osivo regionálních směsí není k dispozici.

Semena nejsou získávána, množena a používána
uvnitř stejné oblasti původu;
směsi jsou povoleny k uvádění do oběhu na území ČR.

Domácí druhy trav a jetelovin, odpovídající ekologickým
podmínkám stanoviště a zamýšlenému cílovému společenstvu,
a **české odrůdy**, vyšlechtěné pokud možno z domácích zdrojů
tradičními metodami (výběrem, vnitrodruhovým křížením).

Nepřidávat jiné byliny než regionálního původu.

Použití starých, místním podmínkám adaptovaných odrůd

(podle místa vyšlechtění v ČR – odrůdy Větrovská/ý, Rožnovská/ý apod.),
je v současnosti **omezené!** (řada z nich se již přestala pěstovat)

Alespoň jako semenné vzorky v kolekcích genetických zdrojů,
uloženy v Genové bance ve VÚRV, v. v. i. Praha

Šlechtitelsky významné druhy – **rychlá inovace sortimentu** odrůd;
kromě zahraničních odrůd i desítky nových odrůd českého šlechtění
(tj. vyšlechtěných šlechtitelskými firmami na území ČR),
které jsou však často vyšlechtěny s využitím zahraničních materiálů
(ekotypů i odrůd) pro specifické cíle (vysoká produkce a kvalita píce,
schopnost snášet velmi častou frekvenci sečení u trávnickových odrůd,
odolnost vůči chorobám a škůdcům apod.).

Krajinné trávnicky

definuje způsoby zatravnění

ke **zlepšení ekologických vlastností krajiny**

s ohledem na zajištění různých funkcí porostů
a při současném respektování jejich druhové pestrosti.

účelem není primárně produkce biomasy.

Pro AOPK ČR zpracovala v r. 2018 Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně (doc. Ing. Jiří Skládanka, Ph.D.).

Autorský kolektiv:

Ing. Marie Straková, Ph.D., RNDr. Ivana Jongepierová, Ing. Magdalena Ševčíková, Ing. Otakar Kozák, CSc., doc. Ing. Jiří Skládanka, Ph.D., Ing. Marek Hamata , doc. Ing. Pavel Šimek, Ph.D., prof. RNDr. Karel Prach, CSc., Ing. Tomáš Gabriel, Ing. Josef Straka, Ph.D., Mgr. Igor Malenovský, Ph.D.

Pravidla pro zakládání krajinných trávníků

- Středoevropské druhy rostlin, respektování jejich ekologických požadavků
- Odrůdy trav a jetelovin českého původu a produkce
- **Ne mezidruhové hybridy** (*Lolium* × *hybridum*, *Trifolium pratense* × *T. medium*),
ne mezirodové hybridy (× *Festulolium*)
ne polyploidní odrůdy (tetraploidní odrůdy *Lolium* a *Trifolium*).
- **Ne kostřava rákosovitá** (*Festuca arundinacea*)
kromě zatravnění technického charakteru (letiště, kynologické areály).
- **Ne chráněné druhy**
- Upřednostňovat spontánní sukcesi na malých výměrách (< 1 ha)
v blízkosti zachovalých travních porostů.

Proč druhově bohatou regionální směs?

- více druhů – vyšší diverzita
- větší ekologická stabilita
- rychlejší osidlování živočichy
- léčivé byliny, vikvovité

- fytogeografické rozšíření druhů
- ekologické nároky jednotlivých druhů
- genetické odlišnosti lokálních typů

Nemusí se obnovovat !

Příprava regionální směsi semen

85–90% trávy
sveřep vzpřímený
kostřava žlábkatá

**Směs získávána
kombajnem nebo
kartáčovým
sběračem**

10–15% byliny
(20–25 druhů)
váhová %

2 g/m²

Zatím pouze v Bílých Karpatech

Regionální směsi semen

Výsledné porosty

Obnova travních porostů s využitím regionálních směsí osiv

definuje postupy pro

- navrhování směsí
- získávání semenného materiálu
- způsob zatravňování

za účelem

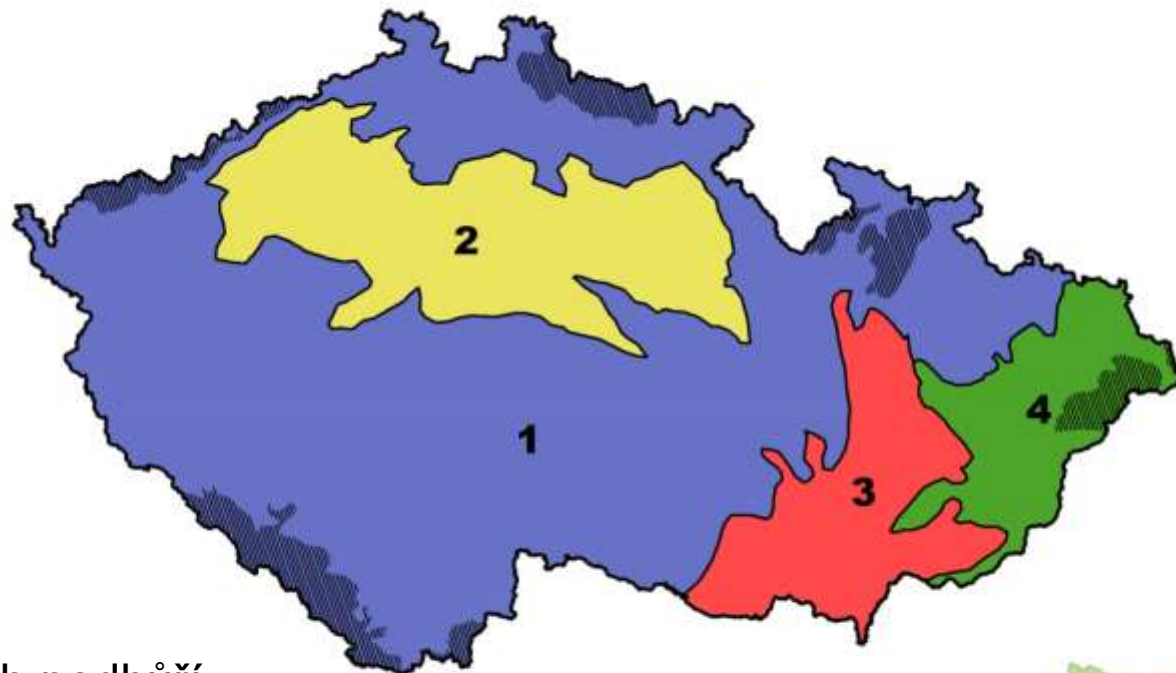
- tvorby přírodě blízkých ekosystémů, stanovišť pro rostliny i živočichy
- zachování místních genetických zdrojů a obecného zvýšení biodiverzity a diverzity krajiny.

Pro AOPK ČR zpracovala v r. 2013–2014 Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a OSEVA vývoj a výzkum s. r. o.

Je určen žadatelům o podporu z krajinotvorných dotačních programů, projektantům, dodavatelům, pracovníkům státní správy a samosprávy, nevládním organizacím, zemědělcům, vlastníkům a uživatelům pozemků.

Respektování regionality v ČR

Oblasti původu osiva:

1. Hercynská pohoří a jejich podhůří
2. Polabí a přilehlé teplé pahorkatiny
3. Panonská nížina a přilehlé teplé pahorkatiny
4. Karpatská pohoří a jejich podhůří

NE v I. a II. zóně

Podpora biodiverzity

možná výjimka pouze na činnosti vedoucí ke zlepšení stavu

ANO III. a IV. zóna

Doporučení: **Ponechat část neobnovenou pro možnost dosycení místními druhy** (ca ¼ výměry – okraje lesa, neúživnější části bloku).

Respektovat Standard Krajinné trávničky

Obnovený pozemek může ztratit nárok na nadstavbový titul AEKO

Závěrem

- Rozlišovat způsob hospodaření podle zón ochrany CHKO
- **Myslet a konat dlouhodobě**
- Využít místní zdroje a zkušenosti
- **Používat přednostně druhy a odrůdy trav a jetelovin českého původu**
- Respektovat Standard Krajinné trávnický (nepoužívat mezidruhové a mezirodové křížence, polyploidy a kostřavu rákosovitou)
- **Lépe přisev než obnova, využívat regionální druhy a osivo**

Děkuji za pozornost

